

Załącznik Nr 2
do Uchwały Nr XLIII/261/10
Rady Miasta Grajewo
z dnia 05 marca 2010 r.

SYSTEM PROFILAKTYKI
I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ
DLA MIASTA GRAJEWO
NA LATA 2010 - 2016

GRAJEWO, styczeń 2010r.

WSTĘP

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny, ochronny.

Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Rodzina, w pierwszej kolejności, powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzania się ze swymi problemami, co pozwala zwiększyć jej szansę na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymuluje aktywność własną, wyzwala potencjał i pozwala na uczenie się nowych umiejętności.

Pomoc powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin poprzez przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych przy wykorzystaniu własnych zasobów oraz zasobów środowiska. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współudziału w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Pomoc powinna być nakierowana na wykorzystanie zasobów własnych rodziny, na wsparcie osoby w rodzinie, w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu grup samopomocowych, Kościołów, organizacji pozarządowych.

Wsparcie instytucjonalne w sytuacji, gdy osoba, jej otoczenie, rodzina, środowisko lokalne, staje przed problemami, których samodzielnie nie potrafi rozwiązać. Formy wsparcia dziennego powinny być wykorzystane przed formami całodobowymi.

Pomoc powinna służyć odbudowie i podtrzymaniu umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych.

Zadanie to winno być realizowane przede wszystkim przez :

1. Wzmocnienie i wyzwalanie zasobów tkwiących w rodzinach.
2. Wspieranie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo – wychowawczych.
3. Poprawę bezpieczeństwa socjalnego rodzin.
4. Poprawę jakości życia rodzin zagrożonych ubóstwem i innymi problemami społecznymi.
5. Zapewnienie równego i sprawiedliwego dostępu do socjalnej, oświatowej i kulturalnej infrastruktury Gminy.

ZASADY OGÓLNE SYSTEMU PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

1. Podmiotowość rodziny, ochrona praw rodziny i dziecka;
2. Pierwszeństwo prawa dziecka do życia w zdrowej rodzinie.
3. Kompleksowość działań podmiotów publicznych i niepublicznych w działaniach na rzecz rodzin.
4. Pierwszeństwo dziecka do ochrony jego praw – zwłaszcza dziecka niepełnosprawnego oraz zagrożonego ubóstwem, deprawacją, degradacją i marginalizacją społeczną.
5. Edukacja podstawowym warunkiem rozwoju jednostkowego i zbiorowego – priorytet dla rozwoju indywidualnego potencjału i zdolności każdego dziecka.
6. Profilaktyka przed interwencją w rozwiązywaniu problemów rodziny i młodego pokolenia.
7. Preferowanie / promocja rozwiązań systemowych w pracy z dziećmi i młodzieżą, opartych na subsydiarności, elastyczności, kompleksowości, efektywności, ciągłości i różnorodności form działania.
8. Wspieranie rodziny w realizacji jej funkcji wychowawczych, opiekuńczych i socjalnych.

GLOBALNE CELE

1. Poprawa jakości życia, zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin.
2. Przeciwdziałanie stanom grożącym degradacją społeczną, bezradnością społeczną.
3. Kompensowanie deficytów zdrowotnych, edukacyjnych, wychowawczych, społecznych i materialnych rodzin i dzieci.
4. Promowanie zdrowego stylu życia.
5. Integracja podmiotów stanowiących bezpośrednie otoczenie wychowawcze dziecka oraz prewencja, redukcja, likwidacja czynników dezorganizujących środowisko wychowawcze dzieci i młodzieży.
6. Aktywizacja środowiska społecznego sprzyjającego wyzwaniu potencjału intelektualnego, twórczego, organizacyjnego i społecznego ludzi młodych;
7. Ochrona dzieci i młodzieży przed porzuceniem, zaniedbaniem, przemocą, uzależnieniami, deprawacją, wykośleniem oraz przestępczością.

PRIORYTETY GMINNEGO SYSTEMU PROFILAKTYKI

I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

1. Eliminowanie czynników sprzyjających wykluczeniu społecznemu rodzin.
2. Rozwój programów ochrony zdrowia dzieci i młodzieży.
3. Tworzenie infrastruktury instytucjonalno – organizacyjnej i finansowej wspomagającej programy integracji międzypokoleniowej, włączenie w życie społeczności dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz ludzi młodych z deficytami edukacyjno-wychowawczym , nieprzystosowanych społecznie.
4. Tworzenie zintegrowanych programów przeciwdziałania przemocy, deprawacji, wykolejenia i przestępczości młodego pokolenia.

DOMENA GMINNEGO SYSTEMU PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

FUNKCJONOWANIE RODZINY

I Cel operacyjny:

Wzmacnianie potencjału rozwojowego rodziny

Zadania :

1. Opracowanie raportu na temat warunków życia rodzin oraz dzieci i młodzieży.
2. Inicjowanie programów służących rozwojowi młodego pokolenia i rodziny, wzmocnieniu czynników zapobiegających dezorganizacji życia rodzinnego.
3. Rozbudowa zaplecza usługowego wspierającego rodzinę w wypełnianiu jej funkcji i zadań.
4. Rozwijanie lokalnej infrastruktury informacyjnej, edukacyjnej, terapeutycznej wspomagającej rodzinę w rozumieniu i rozwiązywaniu problemów społecznych.
5. Konsolidacja podmiotów działających w społeczności lokalnej na rzecz rozwoju i funkcjonowania rodziny oraz młodego pokolenia.
- 6.

II Cel operacyjny:

Wspieranie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo – wychowawczych.

Zadania :

1. Organizowanie na terenie placówek oświatowych zajęć informacyjno-warsztatowych rozbudowujących wiedzę rodziców na temat rozwoju dzieci i młodzieży.
2. Włączenie rodziców w proces dydaktyczno – wychowawczy dzieci.
3. Rozwijanie form opieki krótkoterminowej nad dziećmi.
4. Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w kryzysie.
5. Budowanie systemu wsparcia dla rodzin i edukacji dla rodzin zagrożonych uzależnieniami i przemocą.
6. Budowanie poradnictwa i edukacji dla rodziców służących rozpoznawaniu zagrożeń i uzależnień dzieci i młodzieży.

Realizatorzy:

1. Samorząd lokalny
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
3. Placówki Wsparcia Dziennego – Świetlica socjoterapeutyczna i kuratorska
4. Klub „Zdrowie i Trzeźwość”
5. Placówki oświatowe
6. Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi
7. Dom Dziennego Pobytu – Klub Seniora

Działalność ciągła finansowana ze środków budżetu państwa, budżetu własnego miasta, w tym środki przeznaczone na przeciwdziałanie alkoholizmowi, jak również do 2013r. europejskiego funduszu społecznego.

POŁOŻENIE MATERIALNE RODZINY

I Cel operacyjny:

**Poprawa standardu i jakości życia rodzin
umożliwiających realizowanie funkcji i zadań służących
rozwojowi oraz osiągnięciu samodzielności, zaradności,
niezależności i odpowiedzialności jej członków**

Zadania:

1. Diagnoza i monitoring warunków i jakości życia rodziny.
2. Rozbudowa zintegrowanego systemu chroniącego rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego (wsparcie dla rodzin z osobą długotrwale bezrobotną).
3. Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnymi członkami rodziny lub mieszkającymi z osobami starszymi.

II Cel operacyjny:

Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem

Zadania:

1. Dostarczenie usług i świadczeń pomocy społecznej rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych;
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich posiłków w szkole, wyposażenia w podręczniki i przybory szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych;

Działalność ciągła finansowana z budżetu centralnego, własnego miasta oraz do 2013r. środków europejskiego funduszu społecznego Program Operacyjny Kapitał Ludzki – Priorytet VII.

EDUKACJA

I Cel operacyjny:

Wzbogacenie standardowej oferty dydaktycznej

Zadania:

Włączanie w proces dydaktyczny programów otwierających świadomość młodego pokolenia na problemy osób starszych i ludzi niepełnosprawnych oraz zagrożenia cywilizacyjne i zachowania prowadzące do utraty bezpieczeństwa fizycznego, zdrowotnego i socjalnego.

1. Wspieranie zajęć służących budowaniu postaw sprzyjających rozwijaniu umiejętności społecznych oraz przedsiębiorczości młodego pokolenia.
2. Szkoła jako placówka integrująca wiedzę z różnych dziedzin; służąca wszechstronnemu rozwojowi indywidualnemu, ucząca krytycyzmu oraz angażująca i przygotowująca uczniów do rozwiązywania problemów jednostki, rodziny i społeczności.

I Cel operacyjny:

Promocja i wspieranie uczniów uzdolnionych

Zadania:

1. Wypracowanie procedury efektywnej selekcji, wyróżniania, nagradzania i monitoringu rozwoju młodzieży uzdolnionej.

Działalność ciągła finansowana ze środków budżetu państwa, budżetu miasta oraz do 2013r. ze środków europejskiego funduszu społecznego Program Operacyjny Kapitał Ludzki – Priorytet IX

WYCHOWANIE

I Cel operacyjny:

**Wsparcie systemu norm i wartości społecznych
gwarantujących prawidłowy przebieg procesu wychowania.**

Zadania:

1. Kontynuowanie, wzbogacenie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży;
2. Inicjowanie programów wyłaniania liderów młodzieżowych w różnych sferach życia publicznego;
3. Wspieranie idei wolontariatu oraz innych form aktywności sprzyjających uwrażliwieniu młodzieży na potrzeby innych ludzi i budowaniu postaw pro-społecznych oraz podejmowaniu działań na rzecz środowiska lokalnego i szerszych zbiorowości;
4. Inicjowanie programów informujących o źródłach zagrożeń cywilizacyjnych i kulturowych, metodach i technikach budowania odporności na manipulację medialną, grupową, ekonomiczną, sposobach prewencji i radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

II Cel operacyjny:

Kompensacja deficytów wychowawczych

Zadania:

1. Oferowanie warsztatów psychologicznych dla dzieci i młodzieży oraz rodziców z zakresu komunikacji międzyludzkiej, rozwiązywania problemów, radzenia sobie ze stresem;
2. Tworzenie grup wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych;
3. Wspieranie placówki wsparcia dziennego
4. Wspieranie grup samopomocowych i organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci ze szczególnymi potrzebami rozwojowymi

III Cel operacyjny:

Ochrona dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i społecznym wykluczeniem

Zadania:

1. Wprowadzenie do gimnazjalnych programów dydaktycznych zajęć profilaktyczno – edukacyjno - wychowawczych z zakresu dewiacji i patologii społecznej ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki uzależnień;
2. Inicjowanie programów prowadzących do redukcji czynników psycho – emocjonalnych, socjo - ekonomicznych sprzyjających marginalizacji młodzieży społecznie nieprzystosowanej;
3. Powołanie zespołu interdyscyplinarnego.

Działalność ciągła finansowana z budżetu państwa, budżetu własnego

Miasta w tym środków przeznaczonych na profilaktykę uzależnień oraz środków europejskiego funduszu społecznego.

SPORT, REKREACJA I WYPOCZYNEK

I Cel operacyjny:

Rozbudowa warunków służących aktywności sportowej i rekreacyjnej młodego pokolenia oraz uczestnictwo dzieci i młodzieży w zajęciach sportowo- rekreacyjnych.

Zadania:

1. Współpraca z klubami sportowymi,
2. Wspieranie plenerowych imprez sportowych, rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży,
3. Wyrównywanie dysproporcji w dostępie dzieci i młodzieży do oferty sportowej, rekreacyjnej turystycznej,

4. Wspieranie stałych zajęć rekreacyjnych i sportowo-rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych,
5. Wykorzystanie istniejącej oraz rozwijanie gminnej bazy sportowej na cele rekreacyjne i aktywność ruchową dzieci i młodzieży,
6. Wspieranie różnych form turystyki krajowej.

II Cel operacyjny:

**Promocja form spędzania czasu wolnego przez młodzież,
sprzyjających rozwojowi zainteresowań i przeciwdziałaniu
nudzie**

Zadania:

1. Realizacja projektów służących zdrowemu stylowi życia, przeciwdziałanie uzależnieniom i biernym formom spędzania czasu wolnego
2. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych;
3. W okresie wakacyjnym zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży;

Działalność ciągła finansowana ze środków budżetu państwa, własnego miasta oraz do 2013r. ze środków europejskiego funduszu społecznego jak również Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego.

ZDROWIE I SPRAWNOŚĆ

I Cel operacyjny:

**Kompensowanie deficytów zdrowotnych oraz świadczeń i
usług z zakresu promocji zdrowia i zadań ze sfery zdrowia
publicznego (poza pakietem ubezpieczenia zdrowotnego)**

Zadania:

1. Wspieranie cyklicznych badań stanu zdrowia i sprawności młodego pokolenia
2. Realizacja ochrony zdrowia z zakresu zdrowia publicznego (higiena, szczepienia ochronne itp.)
3. Realizacja programów profilaktycznych i pro-zdrowotnych w szkole – wady postawy, wzroku, uzależnień i prawidłowego żywienia;
4. Realizacja programów propagujących zasady bezpiecznego zachowania na drodze , ulicy, w domu, w czasie zabawy, na wakacjach, w kontaktach z innymi ludźmi;

II Cel operacyjny:

**Uzupełnienie opieki zdrowotnej nad dzieckiem
Niepełnosprawnym**

Zadania:

1. Prowadzenie cyklicznych pomiarów zasięgu i rodzajów niepełnosprawności wśród dzieci i młodzieży oraz badań dostępności świadczeń i usług rehabilitacyjnych, kondycji socjalno-zdrowotnej i potrzeb niepełnosprawnej części populacji dziecięco - młodzieżowej;
2. Opracowanie gminnej bazy danych dzieci niepełnosprawnych;
3. Organizowanie placówki wsparcia dziennego dla dzieci niepełnosprawnych
4. Wspieranie programów rehabilitacyjnych przygotowujących młodzież niepełnosprawną do samodzielnego i niezależnego życia
5. Prowadzenie szkoleń dla rodziców na temat opieki, pielęgnacji i rehabilitacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej;
6. Wspieranie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi;
7. Wspieranie grup samopomocowych działających na rzecz dzieci ze szczególnymi potrzebami rozwojowymi
8. Wspieranie programów sprzyjających tolerancji wobec osób niepełnosprawnych, umożliwiających przystosowanie dzieci zdrowych do codziennego funkcjonowania z niepełnosprawnością rówieśnika.

Działalność ciągła finansowana ze środków budżetu państwa, własnego budżetu miasta oraz środków konkursowych i unijnych.

BEZPIECZEŃSTWO – DEWIACJE – PATOLOGIE

I Cel operacyjny:

Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i społecznej pewności siebie dzieci i młodzieży.

Zadania:

1. Wspieranie programów ilustrujących zagrożenia współczesności i sposoby prewencji i radzenia sobie w trudnych sytuacjach, uczących odporności na manipulację medialną, grupową, ekonomiczną,
2. Promocja programów profilaktyczno-edukacyjnych realizowanych z policją;

II Cel operacyjny:

Profilaktyka i zmniejszenie rozmiarów uzależnień.

Zadania:

1. Promocja programów edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych związanych z uzależnieniem, adresowanych do dzieci i młodzieży (nikotyna, alkohol, narkotyki).
2. Cykliczne szkolenia dla nauczycieli związane z uzależnieniami.
3. Kontrola zakazu sprzedaży papierosów, alkoholu dzieciom i młodzieży.
4. Ochrona dzieci przed uzależnieniami w rodzinie.

III Cel operacyjny:

Przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci i młodzieży.

Zadania:

1. Diagnoza skali zjawiska krzywdzenia dzieci i młodzieży.
2. Rozwijanie programów przeciwdziałania przemocy rówieśniczej i szkolnej w środowisku lokalnym.
3. Promocja działalności programu NIEBIESKA LINIA oraz uruchomienie telefonu zaufania.

IV Cel operacyjny:

Profilaktyka przestępczości dziecięcej i młodzieżowej.

Zadania:

1. Szkolenie nauczycieli, wychowawców w kwestiach związanych z diagnozowaniem , wczesnym rozpoznaniem dewiacji i patologii wśród młodzieży oraz sposobami zapobiegania i pomocy
2. Tworzenie programów integrujących i aktywizujących społeczność lokalną na rzecz przeciwdziałania dewiacjom i patologii wśród młodzieży i dzieci;

Działalność ciągła finansowana ze środków własnych miasta oraz środków konkursowych

